

Presă și informare

Tribunalul Uniunii Europene
COMUNICAT DE PRESĂ nr. 59/20
Luxemburg, 13 mai 2020

Hotărârea în cauza T-607/17, Volotea/Comisia,
T-716/17, Germanwings/Comisia, și T-8/18, easyJet/Comisia

Tribunalul respinge acțiunile introduse împotriva deciziei Comisiei prin care este declarat ilegal ajutorul acordat de Italia mai multor companii aeriene care deservesc Sardinia

Operatorii aeroporturilor din Sardinia nu erau beneficiarii ajutorului, ci doar intermediarii între Regiunea autonomă Sardinia și companiile aeriene care trebuiau să îi ramburseze acesteia ajutoarele publice

Prin Hotărârile easyJet/Comisia (T-8/18), Volotea/Comisia (T-607/17) și Germanwings/Comisia (T-716/17), pronunțate la 13 mai 2020, Tribunalul **a respins acțiunile introduse de companiile aeriene easyJet, Volotea și Germanwings** (denumite în continuare „companiile aeriene”) **având ca obiect anularea deciziei Comisiei Europene din 29 iulie 2016 prin care s-a declarat parțial incompatibil cu piața internă ajutorul acordat de Italia mai multor companii aeriene europene care deservesc Sardinia, inclusiv celor 3 reclamante¹.**

Potrivit acestei decizii, schema de ajutor instituită în Italia de Regiunea autonomă Sardinia (denumită în continuare „regiunea”) în vederea dezvoltării transportului aerian **constitua un ajutor de stat acordat nu operatorilor principalelor aeroporturi din Sardinia (Alghero, Cagliari-Elmas și Olbia), ci companiilor aeriene vizate.**

În anul 2010, o lege regională², notificată Comisiei de Italia în aplicarea articolului 108 alineatul (3) TFUE, a autorizat finanțarea aeroporturilor de pe insulă în vederea dezvoltării transportului aerian, în special prin eliminarea caracterului sezonier al legăturilor aeriene cu Sardinia. Această lege regională a fost pusă în aplicare printr-o serie de măsuri adoptate de Consiliul Regional (legea regională și măsurile adoptate sunt denumite în continuare, împreună, „măsurile în litigiu”).

Măsurile în litigiu prevedeau în special încheierea de acorduri comerciale între operatorii aeroportuari și companiile aeriene în vederea îmbunătățirii serviciilor de transport aerian pe insulă și a asigurării promovării acesteia ca destinație turistică. În plus, ele stabileau condițiile și modalitățile de rambursare, de către regiune, către operatorii aeroportuari a sumelor plătite de aceștia din urmă companiilor aeriene în temeiul acordurilor respective.

La 29 iulie 2016, Comisia a adoptat o decizie prin care a declarat schema de ajutor instituită prin măsurile în litigiu parțial incompatibilă cu piața internă și prin care a dispus recuperarea ajutoarelor în cauză de la companiile aeriene considerate beneficiare. În susținerea acțiunilor în anulare, acestea din urmă au invocat mai multe motive întemeiate în special pe erori de drept în ceea ce privește noțiunea de ajutor de stat, posibilitatea de a justifica ajutorul în litigiu, precum și ordinul de recuperare a ajutorului în litigiu.

Cu privire, mai întâi, la elementele constitutive ale unui ajutor de stat, Tribunalul a statuat, **în primul rând**, că Comisia a reținut în mod întemeiat că **companiile aeriene erau beneficiare ale schemei**

¹ Decizia (UE) 2017/1861 a Comisiei din 29 iulie 2016 privind ajutorul de stat SA 33983 (2013/C) (ex 2012/NN) (ex 2011/N) – Italia – Compensatie pentru aeroporturile din Sardinia privind obligațiile de serviciu public (SIEG) (JO 2017, L 268, p. 1).

² Legge regionale n° 10/2010 – Misure per lo sviluppo del trasporto aereo (Legea regională nr. 10/2010 privind măsurile în vederea dezvoltării transportului aerian) (Bollettino ufficiale della Regione autonoma della Sardegna nr. 12, din 16 aprilie 2010).

de ajutor în litigiu ca urmare a acordării unui avantaj prin intermediul unor resurse de stat prin plăți imputabile regiunii.

În această privință, *primo*, Tribunalul a confirmat că **plățile efectuate de operatorii aeroportuari către companiile aeriene, în temeiul acordurilor încheiate, reprezentau o mobilizare de resurse de stat**, din moment ce fondurile plătite de regiune operatorilor aeroportuari fuseseră utilizate pentru efectuarea plăților în cauză. Pentru a susține această concluzie, Tribunalul a analizat **modalitățile prevăzute în vederea rambursării de către regiune a plăților efectuate de operatorii aeroportuari către companiile aeriene în temeiul acordurilor încheiate**. Tribunalul a evidențiat astfel existența unui mecanism de control care condiționa rambursarea, în plus eșalonată, a fondurilor angajate de prezentarea unor rapoarte contabile și a unor documente justificative care să dovedească conformitatea acordurilor, în temeiul cărora fuseseră efectuate plățile, cu obiectivele urmărite de legea regională, precum și buna lor executare. Tribunalul a dedus de aici că interzicerea ajutoarelor de stat se putea aplica plăților efectuate de operatorii aeroportuari către companiile aeriene în aplicarea măsurilor în litigiu.

Secundo, în ceea ce privește imputabilitatea în sarcina regiunii a plăților efectuate de operatorii aeroportuari în beneficiul companiilor aeriene, Tribunalul a subliniat că nivelul de control exercitat de stat asupra acordării unui avantaj trebuie de asemenea luat în considerare pentru a determina implicarea autorităților publice în adoptarea sa, în caz contrar avantajul acordat neputându-le fi imputat. În consecință, examinând decizia atacată în lumina acestor criterii, Tribunalul a considerat că, în speță, **nivelul de control exercitat de regiune asupra acordării de fonduri companiilor aeriene demonstrează implicarea sa în punerea la dispoziție a fondurilor**. Astfel, măsurile în litigiu au permis regiunii să exercite un control strict asupra operatorilor aeroportuari care au decis să solicite măsurile de finanțare prevăzute în cadrul schemei de ajutor în litigiu. Acest control se manifesta prin aprobarea prealabilă a planurilor lor de activitate sau prin condițiile impuse în vederea rambursării sumelor plătite companiilor aeriene. Potrivit Tribunalului, exercitarea de către regiune a unui astfel de control demonstrează că măsurile de finanțare în cauză îi erau imputabile. În consecință, Tribunalul a aprobat decizia Comisiei prin care aceasta a reținut că **operatorii aeroportuari puteau fi considerați intermediari între regiune și companiile aeriene**, din moment ce primii au transferat integral către acestea din urmă fondurile primite de la regiune și au acționat astfel în conformitate cu instrucțiunile primite de la regiune prin intermediul planurilor de activitate aprobate de aceasta.

Tertio, Tribunalul a aprobat concluzia Comisiei potrivit căreia **operatorii aeroportuari nu erau beneficiari ai schemei de ajutor în litigiu**. În consecință, Tribunalul a statuat de asemenea că în mod întemeiat Comisia nu a examinat tranzacțiile efectuate între companiile aeriene și operatorii aeroportuari în raport cu criteriul operatorului privat în economia de piață. Astfel, acești operatori, care nu erau deținuți de regiune, s-au limitat, în esență, să pună în aplicare schema de ajutoare în litigiu instituită de regiune. În ceea ce privește, în schimb, aplicarea criteriului respectiv la deciziile regiunii, Tribunalul a considerat că aceasta nu a acționat în calitate de investitor, întrucât a instituit schema de ajutor în cauză numai în scopul dezvoltării economice a insulei. În măsura în care regiunea a acționat în calitate de cumpărător de servicii de creștere a traficului aerian și de marketing, Tribunalul a subliniat că existența unui avantaj care constituie un ajutor poate fi exclusă, nu ca urmare a existenței unor prestații reciproce, ci ca urmare a achiziționării serviciilor în cauză urmând normele de atribuire a contractelor de achiziții publice prevăzute de dreptul Uniunii sau, cel puțin, prin organizarea unei proceduri deschise și transparente care să garanteze respectarea principiului egalității de tratament între prestatori și achiziționarea de servicii la prețul pieței. Or, în speță, cererile de exprimare a interesului publicate anterior **încheierii acordurilor cu companiile aeriene nu au fost considerate de Tribunal ca fiind echivalente cu proceduri de cerere de ofertă, în lipsa, printre altele, a oricărei selecții potrivit unor criterii precise** a companiilor aeriene care au răspuns la cereri.

Quarto, Tribunalul a considerat că Comisia a putut califica măsurile în litigiu drept „scheme de ajutoare de stat”, fapt care îi permitea, inclusiv pentru a-și reduce sarcina administrativă, să examineze caracteristicile generale ale acestor măsuri, fără a fi necesar să efectueze o examinare individualizată a fiecăreia dintre plățile efectuate în temeiul schemei respective. În această privință, lipsa identificării formale a companiilor aeriene drept beneficiari finali și reali ai ajutorului în litigiu în

Legea nr. 10/2010 – care desemna, dimpotrivă, operatorii aeroportuari ca fiind beneficiarii – nu se opunea calificării dispozitivului drept „schemă de ajutor”, din moment ce Comisia se putea întemeia pe toate elementele dispozitivului pus în aplicare pentru a-și susține concluzia.

În al doilea rând, Tribunalul a respins criticile companiilor aeriene referitoare la lipsa denaturării concurenței și la lipsa efectelor asupra schimburilor comerciale dintre statele membre. În cauza T-716/17, acesta a exclus în special posibilitatea companiei aeriene de a invoca în mod util, în această privință, cuantumul limitat al plății de care a beneficiat din partea operatorului aeroportuar din Cagliari-Elmas. Astfel, argumentația potrivit căreia existența unui ajutor ar fi trebuit examinată la nivelul unui asemenea operator fusese deja respinsă ca nefondată. Răspunzând, pe de altă parte, criticii potrivit căreia Comisia ar fi trebuit să examineze dacă plata în litigiu constituia un ajutor *de minimis*, Tribunalul a amintit că, în cadrul examinării unei scheme de ajutor, Comisia se poate limita să examineze caracteristicile schemei în cauză, fără a fi obligată să efectueze o analiză a ajutorului acordat în fiecare caz individual în temeiul unei asemenea scheme, astfel încât **revine autorităților naționale sarcina de a verifica situația individuală a fiecărei întreprinderi vizate de o operațiune de recuperare**. Tribunalul a concluzionat **că nu revenea Comisiei sarcina de a examina eventualul caracter de *de minimis* al plății în litigiu**. În cauza T-607/17, Tribunalul a aprobat, în plus, alegerea Comisiei de a nu aplica, în decizia atacată, Regulamentul nr. 360/2012³. Compania aeriană nu ar fi dovedit, în această cauză, existența unor obligații de serviciu public clar definite în cadrul fiecăreia dintre legăturile aeriene pentru care beneficiase de o finanțare în temeiul măsurilor în litigiu.

În sfârșit, Tribunalul a statuat, în cauzele T-8/18 și T-607/17, că Comisia nu a încălcat principiul încrederii legitime prin faptul că a dispus recuperarea sumelor percepute de companiile aeriene în executarea acordurilor încheiate cu operatorii aeroportuari în temeiul măsurilor în litigiu. Tribunalul a arătat, în această privință, că **companiile aeriene nu puteau avea nicio încredere legitimă în legalitatea ajutorului**, din moment ce acesta era ilegal din cauza punerii sale în aplicare fără să se fi așteptat decizia Comisiei cu privire la măsurile care îi fuseseră notificate. Companiile aeriene nu puteau nici să aibă vreo încredere legitimă în natura comercială a raporturilor lor contractuale cu operatorii aeroportuari, din moment ce ele nu puteau să nu cunoască mecanismele de finanțare prevăzute în legea regională, care făcuse obiectul unei publicări oficiale la nivel național, și, prin urmare, originea statală a fondurilor în cauză.

MENȚIUNE: Împotriva deciziei Tribunalului se poate declara recurs la Curte, numai pentru motive de drept, în termen de două luni și zece zile de la comunicarea acesteia.

MENȚIUNE: Acțiunea în anulare are ca obiect anularea acelor acte ale instituțiilor Uniunii care sunt contrare dreptului Uniunii. Cu respectarea anumitor condiții, statele membre, instituțiile europene și particularii pot sesiza Curtea de Justiție sau Tribunalul cu o acțiune în anulare. Dacă acțiunea este întemeiată, actul este anulat. Instituția autoare a actului trebuie să ia măsuri pentru a elimina eventualul vid juridic creat prin anularea acestuia.

Document neoficial, destinat presei, care nu angajează răspunderea Tribunalului.

Textul integral al hotărârilor ([T-607/17](#), [T-716/17](#) și [T-8/18](#)) se publică pe site-ul CURIA în ziua pronunțării.

Persoana de contact pentru presă: Corina-Gabriela Socoliuc ☎ (+352) 4303 4293

³ Regulamentul (UE) nr. 360/2012 al Comisiei din 25 aprilie 2012 privind aplicarea articolelor 107 și 108 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene ajutoarelor de minimis acordate întreprinderilor care prestează servicii de interes economic general (JO 2012, L 114, p. 8).